רומולאה זעירה – צמח אדום הפורח בגולן ובמישור החוף (פברואר 2017)

כתבה: ערגה אלוני

תקציר: **רומולאה זעירה** *Romulea columnae* (משפחת האיריסיים), היא גיאופיט קטן, חבוי, הפורח בחורף בגובה 3-7 ס"מ, מעל פני הקרקע. נבדלת מרומולאה סגלולית ור.צידונית בפרח הקטן שלה(גודלו עד22 מ"מ) הגבוה רק במקצת מאורך החפה בחיקו הוא יושב ובגובה עלי השווה לגובה האבקנים..

==========

רומולאה זעירה *Romulea columnae* (משפחת האיריסיים), היא גיאופיט קטן, חבוי, הפורח בחורף בגובה 3-7 ס"מ, מעל פני הקרקע. באדמה, מצויה פקעת עגולה, עטופה בקליפות חומות, קוטרה 6-10מ"מ. כמה עלים גדלים עולים אל פני האדמה בטרם פריחה. העלים דמויי סרגל, צרים, רוחבם 2 מ"מ ארוכים מהתפרחת חרמשיים או כפופים, מחורצים בצדם העליון.

גבעול הפרח יוצא בין העלים ונושא עד שלושה פרחים. הפרח נכון, קוטרו 2.5 ס"מ, הוא עטוף במתחל ירוק ונושא שני עלים שאורכם כ- 13מ"מ. עטיף הפרח כותרתי, דמוי משפך בן- 6 אונות. האונות מסודרות בשני דורים: לעתים אונות הדור החיצוני ארוכות במעט ומחודדות. צבע הכותרת לבן. בסיס הכותרת צהוב לימוני עם 3 עורקים סגולים. מספר האבקנים 3, מסודרים סביב עמוד עלי דק. הם זקופים, ונמוכים מהצלקת. הזיר קצר, המאבקים ארוכים. 3 הצלקות מחולקות כל אחת ל-2 אונות הנראות מבין האבקנים. שחלת הפרח תחתית. לאחר חנטת הפרי, עוקץ הפרח מתעקל והגבעול מתארך. הפרי הלקט באורך 5-10 מ"מ. הזרעים מגובששים.

רומולאה זעירה. צילמה: ערגה אלוני ©
מימין – פרח ועלים; במרכז – פרח מוגדל, העלים גלולים; משמאל – המתחל, הגביע, האבקנים והצלקת המחולקת ל-3 אונות
להגדלה – לחצו על התמונות

בסוג 90 מינים, בארץ גדלים 4 מינים: **רומולאה סגלולית**, **ר. צידונית**. **ור. השלג**. **רומולאה סגלולית** שהיא המין הנפוץ מבין מיני הרומולאה בארץ, מאופיינת בפרחים גדולים ארוכים פי שניים מהחפים, ועלי ארוך מהאבקנים. הפרח נישא על עוקץ ארוך וזקוף אורכו 5–15 ס"מ, צבע העטיף לבן עד סגול. באוכלוסיות הצמח קיים שינוי בפרחים: בצבע, ובאורך עלי העטיף, לעיתים הם כמעט שווים בארכם ולעיתים עלי הדור החיצוני ארוכים מאד מעלי הדור הפנימי, העלי ארוך מהאבקנים. רומוליאה זו גדלה בחבל הים תיכוני, בבתי גידול שונים: בשולי חורש, בבתה לחה על חמרה בשרון, ובשטחי בזלת. **רומולאה צידונית** היא מין אנדמי, בעל פרח גדול אשר בולט באונות ארוכות בצבע סגול. בסיס הכותרת צהוב. גדל בכרמל ובסביבתו. תפוצתו העולמית היא ישראל ולבנון. **רומולאת השלג** בעלת עלים קצרים ואונות כותרת צהבהבים. גדלה בחרמון במקומות בהם השלג הפשיר.

מיני רומולאה בישראל. צילמה: ערגה אלוני ©
מימין לשמאל לפי הסדר – 1. רומולאה סגלולית; 2. רומולאה צידונית; 3. רומולאת השלג; 4 רומולאה זעירה
להגדלה – לחצו על התמונות

רוב מיני הסוג **רומולאה** הם דרום אפריקאים. מספר מינים נדדו צפונה לאגן הים התיכון, התבססו והשתנו. ביער אודם בגולן הצפוני ובהר קטע שבחרמון הנמוך, מצויה **רומולאה** דומה ל**רומולאה זעירה**, ונבדלת ממנה בעלי העטיף אשר להם בסיס צהוב התחום בפס

סגול כהה. היא זוהתה בפלורה פלשתינה כ**רומולאה זעירה** מהגולן. יתכן שזו **רומולאה זעירה תת-מין ענף** *Romulea columnae* ssp. ramiflora הנפוצה בעיקר במערב הים התיכון. אך הדבר טרם הוכח.

מימין – רומולאה זעירה מהג'ובה הגדולה בגולן. צילם: נעם עביצל ©; משמאל – צמח זעיר של רומולאה זעירה בגדל על חול בחוף דור. צילמה: ערגה אלוני ©

ספרות:

שמידע א פולק ג ופרגמן-ספיר א 2011 הספר האדום – צמחים בסכנת הכחדה בישראל, כרך ב'. רשות הטבע והגנים.

פינברון-דותן נ ודנין א 1991 המגדיר לצמחי-בר בארץ-ישראל. כנה. ירושלים.

==========

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: אלוני ע 2017 רומולאה זעירה Romulea columnae – צמח אדום הפורח בגולן ובמישור החוף (פברואר 2017), פורחי החודש, כתב-עת "כלנית" מספר 4.
/https://www.kalanit.org.il/romulea-columnae